

**MEDIERÅDETS KRITERIER TIL ALDERSVURDERING AF
AUDIOVISUELT INDHOLD PÅ FJERNSYN OG ON DEMAND
TJENESTER.**

INDHOLDSFORTEGNELSE

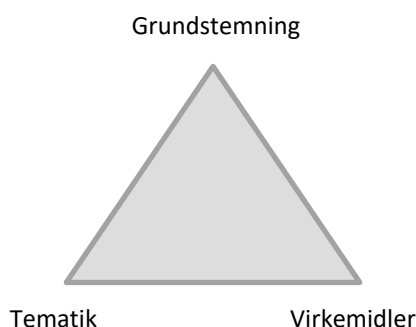
1. HVORDAN VURDERER VI OG HVORFOR?	3
2. ALDERSGRÆNSERNE	4
3. GRUNDSTEMNING OG VIRKEMIDLER	6
4. TEMAER	7
5. SÆRLIGT OM VISUEL MARKEDSFØRING/TRAILERE	10
7. OVERSIGTSSKEMA	11

1. HVORDAN VURDERER VI OG HVORFOR?

I Danmark er det Medierådet for børn og unge, der fastsætter aldersgrænserne på biograffilm og på film, som udkommer på dvd og blu ray. Når det fra 2020 bestemmes, at aldersvurderingen også skal gælde tv og on demand tjenester, breder kompetencerne til fastsættelse af aldersgrænser således ud til også at omfatte medarbejdere, der arbejder med audiovisuelt indhold på tv og on demand. Denne vejledning er tænkt til dig, der som noget nyt skal arbejde med at bestemme aldersgrænserne.

Film og programmer skal først og fremmest aldersvurderes for at beskytte børn og unge mod skadeligt indhold. I en bedømmelse af indhold lægger man vægt på elementer, som kan antages at virke skræmmende, angst-fremkaldende, forrående eller grænseoverskridende på det gennemsnitlige barn i forskellige aldersgrupper. Det er vigtigt at understrege, at man vurderer *skadelighed* og ikke egnethed. Man kigger altså med børnenes øjne på det indhold, man skal vurdere, og man lægger ikke nogle voksen-moralske bedømmelseskriterier til grund for vurderingen. Beskyttelseshensynet er altså ikke et udtryk for, om et givent program eller en film er egnet for børn, men om det er potentielt skadeligt. En film eller et program kan godt være tilladt for alle, selvom det ikke er en til børn. Vurderingen angår udelukkende sandsynligheden for, om børn vil kunne tage skade af at se filmen eller programmet.

Det værdimæssige udgangspunkt for aldersvurdering er FN's børnekonvention, som siger, at børn og unge både har ret til beskyttelse og ret til adgang til kulturelle oplevelser og deltagelse i samfundslivet. Konventionen sikrer dermed børns ytringsfrihed samt deres adgang til massemedier og information af kulturel værdi. I vurderingen af, hvilket aldersmærke et givent indhold skal have, skal man således altid forsøge at balancere mellem de skærpene og de formildende omstændigheder. Aldersvurderingen foretages på den måde altid ud fra et helhedsperspektiv. Film, tv og andet medieindhold er komplekse størrelser, fordi man blander genrer og virkemidler på måder, som i visse tilfælde forstærker og i andre tilfælde formilder effekten af de filmiske virkemidler. F.eks. kan en humoristisk gyser, hvor hovedpersonerne udviser styrke og overskud, være mindre skræmmende end en klassisk gyser, hvor hovedpersonerne er skræmte og hjælpeløse. Tilsvarende kan gysereffekter, såsom subjektiv kameraføring eller ildevarslende musik, i et hverdagsdrama medvirke til at forstærke en følelse af uhygge. Derfor må aldersgrænsen altid hvile på en helhedsvurdering, som bygger på følgende tre elementer: Grundstemning, tematik og virkemidler.

Balancen kan være svær, men vi vil her forsøge at gennemgå, hvad du skal være særligt opmærksom på inden for de forskellige aldersgrupper samt hvordan der skal tages højde for både grundstemning, temaer og virkemidler.

2. ALDERSGRÆNSERNE

Ved aldersvurdering opereres med følgende grænser:

- Godkendes for alle
- Godkendes for alle, frarådes for børn, der ikke er fyldt 7 år
- Godkendes for børn, der er fyldt 11 år
- Godkendes for børn, der er fyldt 15 år

Det er vigtigt at understrege, at beskyttelsesperspektivet vejer tungt, og at man i en vurdering altid skal tage hensyn til de yngste i aldersgruppen. Det vil sige, hvis man vurderer, at et givent program eller en film kan virke skadeligt på et barn på 7 år, men ikke nødvendigvis på et 9 års barn, så skal indholdet have en 11 års grænse. I det følgende kan du læse, hvad der kendetegner børns medieoplevelser i forskellige aldersgrupper, og hvilke specifikke ting, du som følge heraf skal være opmærksom på i forhold til det indhold, der skal vurderes.

GODKENDES FOR ALLE

De helt spæde børn ser ikke film eller et program aktivt, men udsættes i det daglige for medieudbud i form af f.eks. tv, der kører i hjemmet. Spædbørn reagerer ikke på historiens indhold, men høje, pludselige og disharmoniske lyde og hurtigt klippede billeder kan være ubehagelige for det lille barn. Børn i 2-3 års alderen har efterhånden et sprog, og kan begynde at forholde sig til indhold på film og tv, men de orienterer sig stadig overvejende i forhold til intensitet, rytme og bevægelsesmønstre. For selv et barn på 4-6 år kan temposkift, høje lyde, pludselige brag eller eksplosioner opleves skræmmende, fordi det lille barn har svært ved at overskue helheden i det, de ser. Et lille barn kan ikke overskue en hel film. Enkeltscener opleves som små selvstændige historier, og derfor kan en enkelt dramatisk scene - eksempelvis høj lyd, personer som råber eller græder pludseligt – opleves som skræmmende. Når man vurderer, om en film eller et program kan virke skadeligt på de yngste børn, er det derfor vigtigt at være opmærksom dels på graden af dramatik, og også på om dramatikken forløses hurtigt, humoristisk eller positivt inden for den enkelte scene. Er grundstemningen rolig og venlig, og er fortælletempoet langsomt, så kan de yngste børn som tommelfingerregel godt tåle få kortvarige dramatiske indslag, som forløses inden for samme scene.

Typiske **godkendt for alle**-film og programmer har følgende kendetegn:

- Grundstemningen er overvejende rolig, varm, positiv, humoristisk
- Der er kun tale mild dramatik
- Mild dramatik forløses positivt eller humoristisk inden for den enkelte scene/korte sekvens
- Afdæmpet/jævnt lydniveau

GODKENDES FOR ALLE, MEN FRARÅDES FOR BØRN, DER IKKE ER FYLDT 7 ÅR

Børn på 7 år kan overskue længere sekvenser og i nogle tilfælde en hel film. Derfor er dramatiske eller actionprægede enkeltscener ikke længere så skræmmende, hvis blot filmen eller programmet ender i en positiv tone, og grundstemningen overvejende er tryk. Dog lever børn på 7 år sig typisk meget ind i en fx en films historie, og derfor kan man i denne aldersgruppe have vanskeligt ved at adskille fantasi og virkelighed. Hekse og trolde har samme virkelighedsværdi som det, der sker ude på gaden eller i skolen. Op til 11 års alderen lærer børn gradvist at distancere sig tydeligt fra urealistiske fænomener.

Barnets forældre, søskende og andre børn, spiller en stor rolle i en 7-årigs liv. Dette betyder, at forældre og børn på tv eller film automatisk kobles med barnets egen erfaringsverden. Ser barnet en film, hvor en far eller mor eksempelvis dør, er syg eller udsættes for ondskab, eller udsætter et barn for ondskab, kan dette opleves som meget skræm-

mende, fordi barnet kobler det til sit eget liv. Et barn i denne alder har behov for at vide, at der tages hånd om tingene, at det kan have tillid til, at livet er sikkert, at forældre eller andre omsorgspersoner er til at regne med, og at alting ordner sig til sidst.

Et 7 års barn kan imidlertid klare mere udfordrende historier og stærkere virkemidler, hvis de foregår i et velkendt og trygt univers, end hvis det er et fremmed univers. Tilsvarende kan de forholde sig til eventyrlige, fremmedartede universer, hvis figurer eller virkemidler er trygge og genkendelige. Hvis der derimod ikke er noget sammenligningsgrundlag, kan oplevelsen være skræmmende.

Typiske **godkendt for alle, men frarådes for børn, der ikke er fyldt 7 år**-film og programmer har følgende kendetegn:

- Grundstemningen er overvejende positiv og tryk
- Dramatik og konflikt forløses undervejs i filmen
- Mere dramatisk lydside
- Det ender godt
- Identifikationsfigurer er til at regne med
- Hovedpersoner er stærke og handlekraftige
- Universet eller figurer er velkendte

GODKENDES FOR BØRN OVER 11 ÅR

I forhold til yngre børn, for hvem især detaljer og delementer er i fokus og kan virke overvældende, bliver børn fra 11 års alderen i stigende grad i stand til at koble detaljerne til overordnede mønstre og at veksle fokus mellem del og helhed. Dette betyder, at børn på 11 år godt kan forholde sig teoretisk til en tematik: Forældre kan godt blive syge og dø, men det betyder ikke, at mine forældre bliver syge og dør. Børn mellem 11 og 15 år bliver gradvist i stand til at tænke mere abstrakt og til at forholde sig distanceret til problemer i verden, og samtidigt bliver løsrivelsen fra forældrene essentiel. Identitet fylder meget, kroppen begynder at forandres, ligesom relationer til andre nære personer forandres, og flere nye relationer etableres. Det er vigtigt for de større børns udvikling at skabe sig selv som menneske, og derfor kan skæve relationer, umenneskelighed, misbrug, undertrykkelse af andre, grov fysisk vold, voksnes begær og sex virke grænseoverskridende for et barn på 11 år og have stor og alvorlig indflydelse på det projekt, der handler om at skabe sig selv. Graden af realisme har også en stor betydning, når man vurderer til denne aldersgruppe.

Typiske **godkendt for børn som er fyldt 11 år**-film og programmer har følgende kendetegn:

- Dramatisk, action- eller spændingsfyldt grundstemning
- Vold/action som ikke udpensles
- Voksensexualitet skildres udetaljeret og på et barns præmisser
- Identifikationsfigurer er *eller bliver* stærke og handlekraftige
- Fortællingen indeholder positive forløsninger
- Fortællingen indeholder sekvenser med en rolig eller positiv grundstemning
- Foregår evt. i et urealistisk fantasiunivers

GODKENDES FOR BØRN DER ER FYLDT 15 ÅR

Unge over 15 år er medievante og fortrolige med de fleste genrer og filmiske virkemidler. De kan forholde sig til overvældende fremstillinger af temaer som vold, sex, krig, misbrug, liv og død, dystopier, naturkatastrofer osv. Selvom filmiske temaer og virkemidler stadig kan udløse stærke følelser og forvirring, vil de unge kunne forholde sig reflekterende til, at filmen eller programmet er skabt til det formål. På det tidspunkt vil de unge også ud fra kendskabet til egne begrænsninger være i stand til at vælge medieoplevelsen fra.

Typiske **godkendt for børn der er fyldt 15 år**-film eller programmer har følgende kendetegn:

- Grundstemningen præges af uhygge, angst, ildevarsel, mørke, kynisme
- Der er udpenslet fysisk eller psykisk vold
- Der er detaljerede skildringer af voksen-seksualitet
- Identifikationsfigurerne er svage, undertrykte eller på anden måde fornærede
- Fortællingen foregår i et realistisk univers
- Der er skildringer af uoprettelig selvskade eller selvmord

3. GRUNDSTEMNING OG VIRKEMIDLER

Grundstemningen i en film eller et program er afgørende i forhold til oplevelsen, og dette indgår derfor altid i helhedsvurderingen. I en vurdering af grundstemningen kigger man på atmosfæren i filmen eller programmet. Atmosfære er skabt ofte i en kombination af flere forskellige stemninger: På den skærpene side kan nævnes uhygge, angst (gys), drama, mørke, ildevarsel, alvor, melankoli, og på den mere formildende side kan nævnes ro, venlighed, humor og varme. En grundstemning kan for eksempel godt være rolig i kombination med alvorfuld eller melankolsk, og den kan være dramatisk i kombination med humor. Når man tager grundstemningen med i sin vurdering, skal man altså både kigge på det, der skærper, og på det, der formilder. Man kan tage udgangspunkt i følgende spørgsmål, når man skal vurdere, hvad der kendetegner grundstemningen:

- Hvilken stemning fylder mest i filmen eller programmet som helhed?
- Hvordan er sidsstemningen hos centrale figurer?
- Er sekvenser med en skærpene stemning af kort varighed?
- Hvordan bidrager musik, lyd og andre virkemidler i øvrigt til stemningen?

LYD

Lyd er et centralt element, når man skal vurdere grundstemningen. Lyd kan understrege og forstærke den stemning, som billederne udtrykker, med den kan også gøre det modsatte. For eksempel kan en voldsom scene gøres mindre uhyggelig eller dramatisk ved brug af morsom eller glad musik. Omvendt kan en rolig scene gøres uhyggelig ved brug af spændingsskabende eller gysagtig lyd.

Effektlyde kan tilsvarende bruges til at sætte en stemning. F.eks. kan et fuglefløjt give indtryk af stilhed eller natur. Effektlyde kan også være med til at forstærke oplevelsen af de begivenheder, der skildres, eksempelvis kan høje, pludselige lyde forstærke en chokeffekt, og hermed øge skræmmevirkningen.

KAMERAARBEJDE

Kameraarbejdet vedrører den måde, en scene er filmet på. Det betyder noget for tilskuerens oplevelse af overblik, hvordan de enkelte billeder er skåret, vinklet og bearbejdet. Generelt kan man sige, at totalbilleder er med til at give ro, fordi de skaber et overblik. Nærbilleder kan have den modsatte effekt i den forstand, at de lukker noget ude for synsfeltet. F.eks. skaber det uro i en gysfilm, når man kun ser offeret, og ikke gerningsmanden, som nærmer sig, og på den måde øges skræmmevirkningen. Håndholdt kamera kan forstærke en stemning af uro, som kan være skærpene i forhold til de yngste børn, ligesom det kan være med til at signalere realisme, hvis kameraet er håndholdt. Den hastighed, hvormed der klippes, er også afgørende. Lange kameraindstillinger giver tilskueren mulighed for at orientere sig og danne sig et overblik, mens hurtige sammenklip af kortvarige indstillinger reducerer overblikket og

bidrager til en hektisk stemning, der kan være med til at øge skræmmevirkningen af en scene.

HUMOR

Humor kan skabe distance til filmens handling, og kan hermed reducere skræmmevirkningen og/eller den grænseoverskridende virkning. Det er vigtigt at holde sig for øje, at humor dog kun skaber distance, hvis publikum forstår den. Humoristiske former som parodi og ironi forudsætter en forståelse, som ikke nødvendigvis er til stede hos yngre børn, fordi de i deres kognitive udvikling endnu ikke har nået et voksent abstraktionsniveau. Hvis humoren derfor er for sort eller for abstrakt, vil den typisk gå hen over hovedet på børn op til 11-12 år, og den vil altså ikke fungere som en formildende faktor. I en vurdering af, hvorvidt humoren kan virke formildende, har det altså en betydning, om de humoristiske indslag fremstilles konkret, som fx "fald-på-halen"-elementer, eller om der er tale om mere abstrakt, sort humor.

4. TEMAER

De temaer, som du skal være særlig opmærksom på i en vurdering er vold og sex. Disse er derfor beskrevet indgående i det følgende. Hertil kommer en række andre temaer, som også kan være udslagsgivende, og som derfor også er nævnt her. Listen af temaer er ikke udtømmende, og det er vigtigt at huske på, at det enkelte tema ikke sig selv kan give anledning til en bestemt aldersklassifikation, men at det som nævnt altid er en helhedsvurdering.

VOLD

Skildringer af vold er det tema, som oftest har betydning for vurderingen af film og programmer. Ved vold skal forstås alle former for fysiske eller psykiske overgreb mod mennesker, dyr og objekter. Den fysiske vold kan komme til udtryk i skildringer af f.eks. slagsmål, mishandling, selvskade, voldsomme ulykker og drab. Den psykiske vold kan have karakter af skildringer af f.eks. truende adfærd, verbale trusler, omsorgssvigt, chikane og psykologisk nedbrydning eller fornedrelse af andre.

Vold kan komme forskelligt til udtryk i film og programmer, og der er forskel på hvilke typer af vold, der virker skræmmende eller angstfremkaldende på børn med en given alder. Jo mere virkelighedsnær og realistisk den filmiske volds-skildring er, desto mere vil den kunne virke skræmmende og angstfremkaldende, f.eks. hvis volds-skildringen udspringer sig i et for danske børn og unge genkendeligt univers, hvor volden kan opleves som en reel mulighed. Ligeledes vil den realistiske gengivelse af vold på billed- og lydside med f.eks. håndholdt kamera og fysisk håndgribelige tegn på vold, i form af f.eks. blod, øge volds-skildringens mulige skræmmende effekt. Volds-skildringer, der finder sted i f.eks. et urealistisk univers, eller som indgår i en humoristisk kontekst, vil modsat ikke opleves skræmmende på samme måde. Dette gælder animerede film og programmer samt eventyr- og action.

Graden af identifikation med den, som er impliceret i volds-skildringer i film og programmer, har ligeledes betydning for, i hvilket omfang volden opleves som skræmmende. F.eks. vil voldelige handlinger rettet mod robotter eller maskiner typisk opleves mindre voldsomt, end hvis de er rettet mod mennesker eller dyr.

Hvis der vises synlige sår, lemlæstelser, blødninger eller dødsfald som følge af volden, vil det forøge den skræmmende og angstfremkaldende effekt. Jo mere realistisk og detaljeret fremstillingen er, desto mere skræmmende vil de virke. Omvendt kan forskellige former for psykisk vold, afstumpethed, hensynsløshed og kynisk brutalitet også fremkalde en voldsom skræmmevirkning, også uden at der forekommer ydre tegn på lemlæstelse.

Nogle typer af film, som f.eks. actionfilm, science fiction, thrillere og katastrofefilm, indeholder temmelig meget vold med mange, dramatiske slagsmål, eksplosioner og skyderier, hvor man måske ser mange mennesker dø. Karakteristisk

for disse film er imidlertid ofte, at volden ikke fremstilles særlig detaljeret, og at der ikke dvæles ved sår og lemlæstede lig osv. Film og programmer af denne type vil derfor ofte kunne få vurderingen "Godkendes for børn, der er fyldt 11 år".

Film og programmer, der rummer detaljerede og meget blodige voldsscener eller fremstiller ekstreme former for brutalitet og grusomhed, hvor der dvæles ved ofrenes ubærlige smerte, vil ofte virke skræmmende, også på lidt større børn, der ellers er på det rene med, at filmen eller programmet er fiktion. Sådanne skal derfor typisk have vurderingen "Godkendes for børn der er fyldt 15 år".

Jo mere fiktion ligner virkeligheden, desto sværere har børnene ved at forholde sig til det som fiktion. Selvom børnene fra 11-årsalderen er i stand til at forstå, at det er konstrueret virkelighed, så kan det godt være så voldsomt, eller indlevelsen så god at filmen eller programmet virker så skræmmende at vurderingen bør være "Godkendes for børn der er fyldt 15 år".

I en vurdering af, om voldsskildringer er alderssvarende kan man kigge påfølgende:

- Graden af realisme, udpensling og detaljering
- Knyttes volden til identifikationsfigurer
- Genkendelighed i forhold til det filmiske univers

SEX

Der skal som tidligere nævnt ikke tages moralsk stilling til det indhold, der fremstilles i programmer og på film. I stedet indebærer børneperspektivet, som nævnt i indledningen, at det vurderes med afsæt i viden om, hvad *børn oplever* som grænseoverskridende, skræmmende, eller angstfremkaldende. Det betyder, at seksuelt indhold ikke skal vurderes på baggrund af, hvorvidt voksne finder det passende ud fra deres egen moralske opfattelse af, hvad børn og unge bør se. Skildringer af sex kan derfor forekomme også i en tilladt for alle-film, så længe det af aldersgruppen ikke opleves som skræmmende.

For tidlig konfrontation med skildringer af voksensexualitet kan virke voldsomt og have en skadelig indflydelse på børn, særlig når det seksuelle fremstilles meget direkte. Erfaringer viser, at børn selv ytrer ønske om at blive beskyttet mod disse oplevelser.

Filmens eller programmets genre kan i visse sammenhænge have betydning for børns oplevelse af den seksuelle tematik. Skildringer af sex kan altså forekomme inden for alle aldersgrupper. Film og programmer med et meget realistisk tilsnit opleves mere grænseoverskridende end komiske film. Dog skal nævnes, at nogle tematikker eller skildringer *ikke* kan formildes af komik – særligt ikke, hvis det seksuelle behandles over længere tid. At de seksuelle skildringer indgår i en humoristisk sammenhæng *kan* altså være en formildende omstændighed, men er det ikke nødvendigvis, særligt ikke hvis humoren involverer, at personer udstilles, latterliggøres eller ligefrem mobbes. I så fald er der snarere tale om en skærpende omstændighed.

Eksplícitte eller kyniske fremstillinger af seksuelle relationer mellem mennesker udgør desuden i almindelighed en skærpende omstændighed.

I en vurdering af, om de seksuelle skildringer er alderssvarende kan man kigge påfølgende:

- Graden af realisme, udpensling og detaljering
- Varigheden – eller hyppigheden – af de seksuelle scener
- Om det seksuelle indhold er kombineret med mobning, misbrug eller vold
- Udpræget voksensexualitet, der falder uden for børns og unges erfaringsverden

DØDEN

Døden er et tema, der tidligt optager børn. Allerede de yngste børn stiller eksistentielle spørgsmål som, hvor vi kommer fra, hvordan man bliver levende, og hvad der sker, når man dør. Dermed er det et muligt skærpene element. Ved skildringer af dødsfald, er det udslagsgivende for vurderingen, hvem der dør, og hvordan døden fremstilles.

En nærtbeslægtet død (især forældre) vil opleves meget stærkt for de yngste og yngre børn, da de oplever det som et konkret tab af deres egne forældre. Børns og unges død vil som regel også være et skærpene element, da børn identificerer sig med andre børn, og derfor kan opleve sådanne skildringer som en trussel mod egen person. Hovedpersoners og bipersoners død vejer tungere i vurderingen end f.eks. dyrs, anonyme soldaters, fjenders eller fantasivæsners.

Fremstillingen af genvalget har stor betydning for vurderingen: Fremstilles døden udramatisk, fredfyldt og uden brug af stærke virkemidler, vil det være en formildende omstændighed ift. temaet, ligesom stærkt stiliserede fremstillinger i genrer med stor distance til virkeligheden, f.eks. tegnefilm eller eventyrfilm, normalt også er en formildende faktor. Indlevende, intense og realistiske fremstillinger af sygdoms- og lidelsesforløb med sorg og savn er skærpene faktorer, afhængig af form og grad af udpensning af dødens forfald, angst for død, sorg osv.

Fremstilles døden derimod detaljeret, voldeligt, smertefuldt, blodigt eller dramatisk i et hverdagsunivers, vil det være en skærpene faktor og film og programmer, der indeholder sådanne skildringer, vil ofte få vurderingen "Godkendes for børn der er fyldt 15 år".

KRIG, TERROR OG ANDRE KATASTROFER

"Krig" dækker over krigshandlinger i sin direkte form, men også over de mange krisesituationer, som kan opstå i forbindelse med krig. Krig omfatter for eksempel også terror og terrortrusler, flugt fra krig, hjemløshed i forbindelse med krig og adskillelse af børn og forældre i forbindelse med krig. Også andre katastrofer, som for eksempel naturkatastrofer, miljøkatastrofer og dystopiske scenarier, er relevante at være opmærksom på, da de på samme måde kan omhandle tabet af tryghed og omsorg i hverdagen.

De centrale karakters alder og handlekraft er ofte afgørende for børns oplevelse af krigs- og katastrofeschildringer. Børn identificerer sig særligt meget med børnekarakterer og familier, og vil således opleve de begivenheder, som en børnekarakter kommer ud for, som mere voldsomme, end hvis det var en voksenkarakter, der havde oplevet dem. Navnlig skildringer af børn, der mister deres forældre, må betragtes som en skærpene faktor, der er med til at trække aldersgrænsen op.

Barnets forståelse af den geografiske og historiske nærhed kan spille en rolle i deres oplevelse af krig og katastrofer i film og på tv. Frygten for at tilsvarende begivenheder kunne udspille sig i barnets nærmeste omgivelser er mere nærliggende, hvis filmens miljø er genkendeligt og tæt på barnets eget. Det er dog væsentligt at holde sig for øje, at den geografiske og historiske distance kan miste sin formildende karakter, hvis filmens centrale personer er børn og hvis disse lever et liv, som barnet kan identificere sig med. I disse tilfælde synes identifikationen med filmens børnekarakterer at veje tungere end en evt. historisk eller geografisk distance. Endvidere er forestillingen om historisk og geografisk distance et relativt begreb, da børn ikke altid har en veletableret forståelse af store tidspænd eller geografiske afstande.

Genre og filmiske virkemidler er helt afgørende for børns oplevelser af krigsschildringer. Selvom børn helt op til 11-årsalderen kan have svært ved at verbalisere forskellen mellem f.eks. fantasygenren og den realistiske genre, så opleves de i praksis forskelligt. Børn er bedre i stand til at forholde sig til og distancere sig fra handlingsforløb, der udspiller sig inden for et fantasyunivers, end et handlingsforløb, der udspiller sig inden for et realistisk univers, hvorfor genren er afgørende for en eventuel skræmmevirkning.

MOBNING

Ved mobning forstås skildringer af systematiske drillerier, forfølgelse og udelukkelse fra fællesskabet. Mobning kan forekomme blandt både børn og voksne. I vurderingsgrundlaget skal der især tages hensyn til, om skildringen vedrører børn eller unge, da børn især identificerer sig med andre børn.

Mobning er et tema, der kan virke stærkt på børn, og har derfor altid en særlig bevågenhed. En vurdering af temaets skadelighed er dog afhængig af, hvordan det er fremstillet. Hvis mobning er knyttet til trusler, chikane eller voldshandlinger, vil det være graden og karakteren af disse handlinger, der vil have betydning for vurderingen. Det udslagsgivende vil dels være mobningens grad og grovhed, og dels de anvendte filmiske virkemidler og effekter. Desuden vil mobningens konsekvenser og den mobbedes reaktioner indgå i vurderingsgrundlaget. Klarer den mobbede at komme ud af situationen eller at konfrontere sine mobbere, vil det indgå i grundlaget som en formildende omstændighed. Bliver den mobbede derimod drevet til yderligheder, vil det indgå som en skærpende faktor. Mobbeelementet optræder undertiden i sammenhæng med en seksuel tematik, hvor det er offerets seksuelle identitet og integritet, der bliver udfordret. Da det seksuelle tema kan være med til at øge oplevelsen af overgreb og krænkelse, vil dette være en skærpende omstændighed.

Det er altså ikke temaet som sådan der er skadeligt, men derimod fremstillingens mulige skræmmende eller grænseoverskridende karakter.

5. SÆRLIGT OM VISUEL MARKEDSFØRING/TRAILERE

Visuel markedsføring, trailere m.m. skal vurderes på linje med et fuldt program eller film. En række særlige forhold ved trailerens form og fortællestruktur samt receptionen af dem gør, at trailere skal aldersvurderes uafhængigt af den film eller det program, traileren er baseret på.

Det særlige for trailere er blandt andet, at de er korte og ofte rummer en komprimeret fortælling. En trailer kan altså have en dramatisk stemning, som ikke nødvendigvis genfindes i det fulde program eller film. Samtidig er det et vigtigt element, at seerne ikke selv har valgt at se trailerne, hvorfor man som tilskuer er uforberedt på det, som måtte komme på skærmen. Børn og unge kan derfor også komme til at se trailere for film eller programmer, som de aldrig ville vælge at se.

Netop fordi trailerne er korte og har funktion af reklamer, er de ofte kraftige i udtrykket, tæt pakket med virkemidler, hurtigt klippet og benytter en fragmentarisk æstetik, der blot antyder og rejser flere spørgsmål, end de besvarer. Når du vurderer en trailer, skal du være særligt opmærksom på følgende:

- Trailerens stemning – lyd, musik, personernes sindsstemning
- Hurtig/hektisk klipning
- Voldsomme klip/glimt, hvor man fx ser mennesker, som er bange eller kommer til skade.

7. OVERSIGTSSKEMA

TYPISKE KENDETEGN VED PROGRAMMER OG FILM INDEN FOR ALDERSGRÆNSERNE

Aldersgrænse	Grundstemning	Tematik Hvad bliver fortalt?	Virkemidler Hvordan bliver det fortalt?
A	<ul style="list-style-type: none"> • Overvejende rolig • Varm • Positiv • Humorig 	<ul style="list-style-type: none"> • Kort og let dramatik inden for en humoristisk, varm og hurtigt forløsende ramme • Antydning af sex skildret på barnets præmisser 	<ul style="list-style-type: none"> • Rølig kameraføring og klipning • Afdæmpet/jævnt lydniveau • Mild 'Fald på halen'-humor uden nogen kommer til skade
7	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemgående positiv • Tryk • Der kan indgå flere dramatiske eller faretruende sekvenser, såfremt trygheden og positiviteten genoprettes undervejs 	<ul style="list-style-type: none"> • Let dramatik/konflikt/vold, som forløses positivt eller humoristisk undervejs i fortællingen • Stærke/handlekraftige hovedpersoner • Identifikationsfigurer er til at regne med • Antydning af sex skildret på barnets præmisser 	<ul style="list-style-type: none"> • Velkendt univers eller velkendte figurer • 'Fald på halen'-humor • Mere dramatisk lydside
11	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemgående dramatisk • Spændingspræget • Actionfyldt • 	<ul style="list-style-type: none"> • Vold som ikke udfoldes • Action • Identifikationsfigurer er eller bliver stærke og handlekraftige • Sex skildres udtalende og med respekt for barnets grænser 	<ul style="list-style-type: none"> • Urealistisk fantasiunivers • Spændingselementer • Milde chok-effekter • Parodi og humor
15	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemgående utryk/angstfyldt • Ildevarslende • Mørk, kynisk • Uhyggelig 	<ul style="list-style-type: none"> • Udfoldet fysisk/psykisk vold • Detaljeret skildring af voksenalitet • Uoprettelig selvskade/selv mord • Identifikationsfigurer er undertrykte, svage eller fornædrede 	<ul style="list-style-type: none"> • Realisme • Sort humor • Chok-effekter • Gys

HUSK at vurdere *skadelighed* og ikke egnethed